

Іващенко М.О.
Студентка ФСП
КПШ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Чепульченко Т. О., к.ю.н., доц., ФСП
КПШ ім. Ігоря Сікорського

Свобода слова в Україні – міф чи реальність?

Існування свободи слова в Україні та процес її утвердження є актуальною темою сьогодення, яка турбує не лише журналістів і відомих широкому загалу громадських діячів, а й кожного свідомо мислячого українця.

Свобода слова – це право людини вільно, без перешкод висловлювати власні думки, погляди та переконання як в усній, так і в письмовій формі. Відсутність свободи думки та слова завжди впливає на зменшення кількості свідомо мислячих громадян, які прагнуть захищати власні права й поширювати справедливість у суспільстві. Саме тому сьогодні вкрай важливою є можливість вільно висловлювати наші погляди, ідеї та переконання, зважаючи на сучасну ситуацію в Україні.

Ст. 34 Конституції України стверджує: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» [1].

За словами відомого французького письменника Вольтера: «Втратити свободу може лише той, хто не вмів її захищати». Досить часто в Україні за власну свободу, за інтереси українського народу доводиться розплачуватися життям. Як приклад, варто навести журналістів, громадських діячів і звичайних українців, які віддали власне життя задля кращого справедливого майбутнього в незалежній Україні: В'ячеслав Чорновіл, котрий боровся проти дискримінації українського народу; Георгій Гонгадзе, відомий своїми негативними антивладними виступами; Ігор Александров – автор телепередачі «Без ретуші», в якій розповідав про зв'язки місцевого криміналу з правоохоронцями; Андрій Кузьменко, який напередодні смерті дав скандальне інтерв'ю з критикою влади [4], Павло Шеремет – автор програми «Шоу Павла Шеремета», керуючи якою, послідовно викривав корупційні схеми політиків та олігархів України [2,3].

Стан свободи слова в Україні залежить від рівня відносин між засобами масової інформації та правлячою верхівкою. Так, наприклад, за даними міжнародної організації «Репортери без кордонів» у 2004 році Україна займала 138-е місце із 180 країн за рівнем розвитку свободи слова, у 2008 році – 87-ме місце, у 2010 році – 131 місце, а станом на 22 квітня 2016 рік Україна посіла 107-е місце у щорічному рейтингу свободи слова, що на 22 позиції більше порівняно з 129-тим місцем 2015 року. Сьогодні Україна визнана «частково вільною» щодо свободи слова та ЗМІ [5].

Однією з головних умов становлення реальної свободи преси є роздержавлення ЗМІ – створення системи суспільного, громадського мовлення, яке не контролюється ані політичними силами, ані бізнесом, і може вільно займати будь-яку позицію щодо влади,

засуджуючи і критикуючи або ж підтримуючи її діяльність. У процесі створення суспільного телебачення та мовлення, в першу чергу, має бути забезпечено прозорість джерел фінансування та механізм дієвого громадського контролю за діяльністю ЗМІ. Також дуже важливою та необхідною умовою є відкритість. Насамперед, відкритість представників органів державної влади. На жаль, наразі ми маємо значні труднощі з доступом до інформації про діяльність органів державної влади та надання їхніми представниками декларацій, що забезпечують прозорість та відсутність корупції. Та все ж найголовнішим принципом має бути забезпечення захисту прав як і журналістів, чия робота пов'язана безпосередньо із ЗМІ, так і кожного українця, який має право на висловлення своїх поглядів і думок.

Зважаючи на реальну проблему свободи слова та преси в Україні, сьогодні марно сподіватися на свідомість політиків та влади. Але якщо ми хочемо мати свободу слова на рівні справжньої вільної демократичної держави, якщо ми прагнемо до кращого майбутнього, ми маємо чинити спротив, не боятися висловлювати власні погляди та ідеї, уникаючи байдужості, розвивати в собі любов до справедливості та захищати наші права самостійно, розраховуючи, в першу чергу, лише на себе.

Список використаних джерел:

1. Стаття 34 Конституції України.
2. Віталій Селик, стаття «68 смертей за правду», інтернет-джерело:
<http://ogs.korrespondent.net/blog/journalists/3234739-68-smertei-za-pravdu>
3. Яніна Ткачук, Анна Косинська, стаття «Загиблі українські журналісти: моторошний список», інтернет-джерело:
http://24tv.ua/zagibli_ukrayinski_zhurnalisti_motoroshniy_spisok_n70722
4. Інтернет-видання «Факти», стаття «Свідок аварії: смерть Кузьми – не випадковість (відео), інтернет-джерело: <http://www.fakty.cv.ua/svidok-avariji-smert-kuzmy-ne-vypadkovist-video/>
5. Репортери без кордонів, звіти за 2004, 2008, 2010, 2015, 2016 роки.